

Yiyun Li
Câmp
de luptă
blând

Traducere din engleză și note de
Anca-Maria Pănoiu

HUMANITAS
fiction

Cuprins

1. Să nu ne găsească mama dragă	9
2. În cursa zilelor.	16
3. Cei care încalcă	24
4. Atunci nasturele s-a rupt	34
5. De veghe în bătaia ploii.	43
6. Ce toamnă frumoasă	51
7. Câte ferestre, câte flori	59
8. Dușmanul perfect	69
9. Pentru totdeauna	79
10. În cursa faptelor	89
11. Ce mult aş vrea să fii din nou aici cumva.	100
12. Inerție	110
13. Dincolo de timp	121
14. Consolare	131
15. Niciodată de două ori	142
16. Răspunsurile nu plutesc printre noi	153

Zile care nu pot să te aducă aproape
sau nu vor,
Distanță încercând să pară, poate,
ceva mai mult decât o îndârjire,
ceartă ceartă ceartă-te cu mine
în neștire
oricum tot drag îmi ești și mi-e la fel de dor.

Distanță: ți-amintești avionul, aripile
și câmpurile de sub ele, întinse;
țărnul ivit
adâncul de nisip cu plaje stinse
întinzându-se nedelușit
până acolo unde,
unde mi se sfârșesc motivele?

Zile: și ia gândește-te
la toate acele instrumente zăngănite,
cu sunetele
amestecându-li-se;
cum erau

hidoase ca un calendar grotesc
și promiteau „Eternitatea & Sfârșitul SRL“ – lumesc

Sunetul intimidant
al vocii acesteia pe care
trebuie să o găsim pe rând
poate fi și chiar va fi înfrânt:
Zile și Distanță iarăși risipite
dispărând
etern de pe al nostru câmp de luptă blând.

— Elizabeth Bishop, „Ceartă“¹

1. Traducere liberă în limba română. Cu excepția situațiilor în care este menționat altfel, și următoarele poeme din text sunt redată în traducere liberă.

Să nu ne găsească mama dragă

Mamă dragă, a zis Nikolai.

Eram surprinsă. Îmi spunea așa numai când nu eram atentă. Dar iată-mă de data asta cu atenția încordată, căci acum doar atât mai puteam face pentru el. N-am apucat să-ți zic cât de mult îmi plăcea să-mi spui așa.

Tu cum îi spuneai bunicii?

Când eram de vârsta ta? Mamita.

Ce drăgăstos, mi-a spus el.

Măcar numele să fie bun dacă pe om ți-e greu să-l îndrăgești. A îndrăgi, m-am gândit, ce cuvânt ciudat. Îndrăgi. Îndura. În-drăgi. Se poate să dez-drăgești pe cineva?

Și să știi că mă bucur să te văd, a spus Nikolai.

Unul din noi a făcut ca întâlnirea asta să se întâmple, am zis.

Pe tine dau vina.

Am râs. Ești neschimbat, am spus. Apoi i-am explicat în ce consta libertatea pe care mi-o luasem

ca să ajung până aici. De pildă, că nesocotisem timpul.

Aș putea să am șaisprezece ani, ca tine, am continuat, sau douăzeci și doi, sau treizeci și șapte, sau patruzeci și patru.

Aș prefera să n-ai șaisprezece ani, mi-a zis.

De ce nu?

Fiindcă nu vreau să mă simt obligat să mă împrietenesc cu tine.

Putem să fim prieteni și dacă am altă vârstă.

Nu-mi place să mă împrietenesc cu oameni mai în vârstă decât mine. În plus, cu mama ta nu poți fi prieten de-adevăratelea.

Nu?

Nu. Ideea cu crescutul e să te joci de-a v-ați ascunselea cu mama ta și să nu te găsească, a spus Nikolai.

Copiii câștigă tot timpul, i-am răspuns. Mamele nu se pricep la căutat.

Pe mine m-ai găsit.

Dar nu ca mamă. Nu vezi ce scrie aici (deși știam că nu vede – întorsesem semnul în timp ce vorbeam cu el)? *Să nu ne găsească mama dragă.*

Și dacă nu ești mama, ce ești?

O, un iepure fugar, la fel ca tine. Altfel cum am fi ajuns amândoi aici?

Aici, unde stăteam ținând în mâini o cutie de fursecuri proaspete cu ciocolată și mă uitam la vecinul meu cum pleacă, aici era un loc pe nume

nicăieri. Regula e: mâine undeva și ieri undeva – nicăieri azi.¹

Nu eram nici Regina Albă, care face regulile jocului, nici Alice, care refuză să le respecte. Eu eram un părinte obișnuit într-o împrejurare gravă: je-leam un copil obișnuit, pierdut printr-o tragedie inexplicabilă. Iată deja trei clișee. Eram în stare să port un război personal împotriva fiecăruia dintre ele. Grav: din latinescul *gravare*, a apăsa, și *gravis*, apăsător, greu. Ce mamă ar considera o apăsare să trăiască în golul lăsat în urmă de un copil? A explica: din latinescul *ex* (afară) și *plicare* (plia), a desfășura. Dar să numești gestul lui Nikolai inexplicabil era ca și cum ai spune că o pasăre călătoare ajunsă pe un nou continent este pierdută. Cine spune că o pasăre hoinară nu are motivele ei ca să zboare aiurea? Nimic inexplicabil pentru mine – atât că nu voiam să explic. Treaba unei mame e să înfășoare, nu să desfășoare.

Tragedie: da, iată un cuvânt inexplicabil. Ce să fi fost până la urmă cântecul caprei, adică ceea ce pare să fi însemnat tragedia la începuturile ei?

Tu i-ai spune tragedie? l-am întrebat pe Nikolai. În răstimpul scurs de când vorbisem cu vecinul meu și până m-am întors la pagina asta, mi-am dat seama că lumea putea crede că o luam razna.

1. Aluzie la dialogul dintre Alice și Regina Albă, vezi *Alisa în Țara Oglinzii*, traducere de Florin Bican, Arthur, București, 2025, p. 221.

N-o luam razna. Făceam ce făcusem dintotdeauna: scriam povești. În povestirea asta, copilul Nikolai (care nu era numele lui adevărat, ci unul pe care și-l luase singur, printre multe altele pe care le folosisese) și mama lui dragă se întâlneau într-o lume nedefinită în timp și spațiu. Nu era o lume a zeilor sau a spiritelor. Și nici o lume închipuită de mine; până și închipuirile îmi erau lumești și ancorate în realitate. Era o lume făcută numai și numai din cuvinte. Fără imagini, fără sunete.

Tu i-ai spune tragedie? m-a întrebat el.

Aș spune numai că e trist. Atât de trist, că nici nu mai știu alt adjectiv.

Adjectivele sunt plăcerea mea vinovată, mi-a zis.

Știu. Poate ar trebui să-mi dai și mie câteva. Mă întrebam cu ce cuvânt mi-ar descrie el nicăierimea. Apoi mi-am dat seama că n-o să-mi dea nici un cuvânt. Oricâtă libertate îmi luasem în lumea asta a noastră, nu puteam schimba faptul că eu eram cea care făcuse ca întâlnirea să se întâmple. Nu fusese alegerea lui, așadar era îngrădit de priceperea mea. Iar eu nu aveam cuvinte, numai tristețe.

Vrei să-mi pară și mie rău pentru mine? a întrebat Nikolai.

M-am gândit la întrebare. Nu știam răspunsul.

Nu sunt așa de trist cum crezi, mi-a zis el. Nu mai sunt.

Nu aveam nevoie să mi-o spună, dar n-ar fi bine, copilul meu, să simți și tu tristețea cum o simt și

eu, fiindcă atunci ai fi în stare să simți și alte lucruri, la fel ca mine? Dar nu am rostit cuvintele astea. I-am spus în schimb o poveste despre mama colegei mele de liceu.

Femeia crescuse pe o insulă din Indonezia. Într-o zi s-a cățărat într-un cocotier ca să culeagă o nucă de cocos pentru surioara ei și a căzut din pom. N-a murit în accident, dar și-a pierdut auzul aproape de tot. Mai târziu a devenit pianistă și a predat într-un conservator. Trebuia să-i strigi în ureche ca să te audă. N-am văzut-o niciodată cântând la pian sau predând. Era un mister pentru mine cum de reușea să le facă pe amândouă.

Și Beethoven era surd, a spus Nikolai.

Dar n-a surzit decât mai târziu în viață. Ea a surzit de la șapte ani.

Adică viața ei a fost mai tragică decât a lui Beethoven?

Nu, sigur că nu, am zis. Acum îmi amintesc că mă plăcea mult, de-asta ți-am spus povestea.

Vorbind, îmi aduceam aminte mai multe amănunte despre femeie și fiica ei – prima oară în treizeci de ani când mă gândeam la ele. Prietena mea era o rebelă de șaisprezece ani care se tunde singură, ciopârțindu-se în față și în spate. A picat examenul de admitere la facultate și am apucat-o pe căi diferite. Am auzit că ajuns fotografă liber-profesionistă.

Mamei sale îi plăcea să mă aibă prin preajmă și-mi dădea lămâie dată prin zahăr și ceai când le

vizitam mai mulți la ele acasă. Noi două vorbeam rar, dar ne zâmbeam des. Era o femeie ciudată, cu o jumătate de cap mai înaltă decât fiica ei, care era deja printre cele mai înalte de la mine din clasă, și ea era neajutorat de tăcută în fața fiicei sale, care glumea adeseori spunând că sunt tovarășa perfectă pentru mama ei.

Nu doar pentru mama acestei prietene, am spus. Întâmplarea face că pe vremea aceea mă plăceau toți părinții prietenilor mei.

Pe mine nu mă plac părinții prietenilor mei, a rostit Nikolai cu oarecare mândrie.

Știu. Și te admir, am spus. Oricum, și ei plâng după tine.

Acum nu mai contează, mi-a răspuns.

Să fi făcut eu asta la șaisprezece ani, mulți dintre părinții prietenilor mei ar fi considerat că e o tragedie inexplicabilă. Știam, și totuși lumea nu era un loc mai puțin sumbru pentru mine. Nu mă mai gândisem la mama prietenei mele de zeci de ani. În afară de zâmbet și de câteva lucruri pe care le aflasem despre viața ei, n-o cunoșteam deloc, și nici ea pe mine.

Probabil ai dreptate, am spus. Dar tot aș vrea să știi câți oameni îți duc dorul.

Mami, mi-a spus Nikolai, într-un fel care aproape m-a făcut să plâng. Mami, știi bine că-i un clișeu.

Și dacă viața ar putea fi salvată de clișee? Nu cumva viața ar trebui trăită după clișee? Măine